

کاربست مدل رشد خودهمبسته جهت دستیابی به توسعه پایدار

(نمونه موردی: استان گلستان)

فاطمه صالحی جزی^{۱*}، صدیقه لطفی^۲، وراز مرادی مسیحی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی،
f.salehijazi@gmail.com

۲- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه مازندران، s.lotfi@umz.ac.ir

۳- استادیار گروه شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی،
var.moradi_masihi@iauctb.ac.ir

چکیده

امروزه در بسیاری از کشورها رشد روزافزون جمعیت شهرنشین متمرکز در شهرهای بزرگ سیستم شهری، تعادل حاکم بر آن را مختل نموده است. یکی از ابعاد دستیابی به توسعه پایدار، شناخت و درک تحولات سیستم شهری است. در این راستا بررسی میزان تغییرات اندازه، شکل و ساختار شهرها در مقیاس زمانی و فضایی ضروری می باشد. در این میان، توزیع رتبه-اندازه شهری به عنوان روشی مناسب برای تشخیص و تحلیل توزیع های اندازه شهری در مقیاس فضایی و زمانی مورد توجه است. هدف از این پژوهش مدلسازی رشد خودهمبسته شهرهای استان گلستان در توزیع رتبه-اندازه شهری می باشد تا برنامه ریزی جهت برقراری تعادل در نظام شهری و در نتیجه دستیابی به توسعه پایدار به نحو بهتری صورت گیرد. در این مطالعه از استراتژی پژوهشی پس‌کاوی جهت مدلسازی و از رویه اسنادی، به منظور گردآوری داده ها استفاده می شود. همچنین راهبرد روش، مبتنی بر حل مسئله و بر پایه مدل های کمی می باشد که در راستای مدلسازی و تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شده اند. در این پژوهش مدلسازی رشد خودهمبسته شهرها با معرفی سه مدل رشد خودهمبسته تصادفی، رشد خودهمبسته زمانی و رشد خودهمبسته زمانی-فضایی صورت می گیرد. نتایج بیانگر این واقعیت است که مدل رشد خودهمبسته زمانی-فضایی شهرها می تواند به نحو شایسته تر و بهتری نسبت به دو مدل دیگر، به تشخیص و شناخت فرآیندهای تکامل توزیع رتبه-اندازه شهرها در زمان های طولانی و متوالی کمک کند و این امر لزوم توجه به وابستگی درونی میان شهرها در شبیه سازی توزیع اندازه شهری را آشکار می سازد.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار، توزیع رتبه-اندازه، رشد خودهمبسته، استان گلستان